

Наталія ПРОКОПЧУК,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) natalkapetr@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗНЗ

У статті йдеться про доцільність та ефективність використання смартфонів на уроках іноземної мови на сучасному етапі навчання; описуються нові аспекти та тенденції освіти України та навчальному процесі; розглядаються можливі форми роботи з цим гаджетом; наводяться приклади методів роботи зі смартфонами та завдань на розвиток іншомовних мовних та мовленнєвих вмінь учнів із залученням смартфонів.

Ключові слова: смарт-технології, смартфон, іншомовна комунікативна компетентність, додатки, мотивація, мовленнєві навички.

Nataliya PROKOPCHUK,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Intercultural Communication and Applied Linguistics,
Zhytomyr State University named after Ivan Franko
(Zhytomyr, Ukraine) natalkapetr@gmail.com

INCORPORATING SMARTPHONES INTO AN ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM IN SECONDARY SCHOOLS

The article deals with the expediency of using new innovative techniques such as computers, Internet, White boards, tablets and smartphones in foreign language lessons at the present stage of training where the main task of these innovations in education is the development of the teacher's ability to motivate the student's actions, to independently navigate the information received, to form creative thinking using the latest advances in science and technology both at lessons and in extracurricular work. It also describes new aspects and trends of Ukraine's education system and the educational process; The author suggests smartphones as one of the major means of teaching and learning in the article taking into considerations such advantages of using smartphones in learning and teaching as their portability, mobility and ease of use; the increase of learners' motivation; providing a rich and wider educational environment that enables the effectiveness of the process of assimilating language and speech; possible challenges are grouped and dwelt upon. Different forms of work with this gadget are suggested; Examples of methods for working with smartphones and tasks for the development of foreign language linguistic and speech skills of students with the help of different applications are given. They involve the usage of such functions of smartphones as camera for making video and photos for different educational purposes, calculator, text and voice messages, recording function for warming up, feedback, self and peer evaluation etc. The author suggests using such applications as Twitter, Viber, Facebook, WhatsApp, Telegram, podcasts and blogging for different educational needs and for the developing learners' reading, listening, writing and speaking skills, broadening their language competence. The material presented in the article confirms the effectiveness of using smartphones for such flexible learning in an interactive educational environment with content from around the world that provides broad access to the necessary knowledge and mobility of learning.

Key words: smart technology, smartphone, foreign language communicative competence, applications, motivation, speech skills.

Постановка проблеми. На початку XXI ст. комп'ютери, смартфони, планшети, мультимедійна дошка, інтернет стали звичайним компонентом навчального процесу на уроках іноземних мов (ІМ) і важливим засобом формування та розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Учні нині вже не уявляють свого життя без використання сучасних гаджетів, які є могутнім засобом не тільки розваг, пошуку та поширення інформації, а й ефективним засобом навчання та розвитку іншомовних вмінь учнів ЗНЗ. Новітнім аспектом у системі освіти та навчальному процесі є тенден-

ція більшого впровадження ІТ-технологій: мережевих, мобільних та інформаційних.

Основним завданням цих інноваційних впроваджень в освіті є розвиток вчителем умінь мотивувати дії учня, самостійно орієнтуватися в отриманій інформації, формувати творче мислення з використанням новітніх досягнень науки і техніки як на уроках, так і в позакласній роботі. Ставши невід'ємною частиною сучасного життя, smart-технології відкривають безмежні горизонти в системі середньої та вищої освіти країни, даючи змогу як вчителям, так і учням урізноманітнити

процес вивчення ІМ, зробити його більш ефективним, доступним, мотиваційним і інтерактивним (Інтерактивні технології навчання, 2017: 71).

Аналіз досліджень. У сучасних умовах наукові пошуки, орієнтовані на педагогічні підходи до вивчення смарт-середовища та смарт-технологій, відображено у працях О. Дмитрука, М. Ісакової, О. Косовської, М. Левчук, М. Томчук, Ю. Гайдай, Т. Головачук, Н. Губрія, Р. Гуревич, Н. Тихомирової, В. Бикова, О. Спіріна, Н. Добровольської, В. Дубініної, Н. Маслової, В. Рязанцевої, Н. А. Охріменко, С. Шаповал, Р. Шевченко, О. Шерстюк, Г. Чумакової.

Мета статті полягає у розгляді питань доцільності використання смартфонів на уроках ІМ як одного з найпотужніших і найпопулярніших видів смарт-технологій сьогодення для розвитку іншомовних комунікативних умінь учнів ЗНЗ.

Виклад основного матеріалу. Насамперед, торкаючись проблеми використання смартфонів у навчанні іноземної мови у ЗНЗ, доцільним буде розгляд питання суті даного гаджету. Смартфони (англ. Smartphone – розумний телефон) являють собою мобільні телефони зі збільшеною функціональністю, яка робить їх практично кишеньковими комп'ютерами. На відміну від простих мобільних телефонів, користувачі смартфонів мають змогу самостійно вибирати і встановлювати додатки, а також налаштовувати завдання згідно зі своїми потребами (На smart, внимание, марш!). Власники смартфонів можуть змінити майже все: від календаря і телефонної книжки до стилів відображення меню, інтерфейсу і мультимедійних функцій. Маючи такі комунікативні функції, як голосові та відеодзвінки, обмін повідомленнями (SMS, Instagram, email, Viber, WhatsApp), смартфони мають також багато інформаційних функцій, до яких належать доступ до веб-сайтів і веб-сервісів за допомогою браузера і спеціальних додатків.

Зазначене дає підстави говорити про, принаймні, зацікавленість учнями та доцільність використання вчителем цієї smart-технології на уроках при вивченні ІМ. Комунікативна мобільність учнів при навчанні ІМ за допомогою смартфонів збільшується завдяки тому, що з'являється можливість отримувати доступ до навчальних матеріалів, спілкуватися з вчителем та іншими учнями ІМ у процесі рольової комунікативної гри, а головне – смартфони дають змогу навчатися в будь-який час, в будь-якому місті, за допомогою будь-якого мобільного приладу.

Крім того, як і інші smart-технології, смартфони мають низку інших **переваг**: портативність та легкість користування; залучення учнів до про-

цесу вивчення ІМ та підвищення їх мотивації; забезпечення багатого і ширшого навчального середовища; уможливлення ефективності процесу засвоєння мовленнєвих навичок, особливо письма; допомога учням залишатися організованими.

Застосовувати смартфон можна в будь-якому розділі навчальної програми. Але найдоречніше, на нашу думку, пов'язати використання смартфона з самостійною роботою учнів, що спрямована на формування в учнів самостійності та творчих задатків. Оскільки сучасні учні постійно користуються смартфонами, а вільна мережа Wi-Fi є навіть у громадському транспорті, також не будемо забувати про мобільний інтернет 3G, 4G, учні можуть завантаживши навчальний додаток із програми Google Play, повторювати матеріал до занять та пройти тестування, а також займатись за технологією «перевернутого навчання» (Flipped Classroom).

Проте залучення смартфонів до процесу засвоєння іншомовних навичок та умінь має ряд **викликів**, які при недостатній попередній роботі з боку вчителя можуть перетворити ефективне навчання на марну трату часу та пусті ігри. Так, наприклад, *технічними труднощами* можуть стати доступ до інтернету у школі; «зависання» програм та додатків, повна або часткова розрядка телефонів, політика навчального закладу, що не дозволяє використовувати мобільні прилади в урочний час. Крім того, не всі учні мають смартфон, розмір екранів не завжди достатній для читання текстів або написання коментарів, не говорячи вже про те, що робота зі смартфонами потребує планування, підготовки, терпіння і наполегливості (Алексеева, 2004).

Проте, враховуючи популярність і масовість використання цих смарт-пристроїв школярами, вважаємо, що застосування їх заради вдосконалення іншомовних навичок й умінь сучасних учнів важко переоцінити.

Розглянемо можливі види роботи зі смартфонами на уроках ІМ.

Як відомо, частіше за все ми користуємося такими додатками і сервісами смартфонів, як голосові та відеодзвінки, текстові повідомлення, музичний програвач, камера, календар, калькулятор і будильник. Тому доречним буде дозволити своїм учням, наприклад, робити знімки з дошки чи white-board у разі, якщо вони не встигли зробити записи при поясненні нового матеріалу, візуалізувати приклади, робити роботу в класі, щоб завершити її удома, просто записати домашнє завдання. Це допоможе учням бути

більш зібраними і точними під час виконання домашньої роботи.

Наведемо приклади роботи зі смартфонами на уроках ІМ.

Recording input: The “Flipped” Classroom.

Багато вчителів сьогодні, особливо у старшій школі та ВНЗ, структурують свої уроки/заняття способом, що називається The “Flipped” Classroom, або «Перевернутий клас». Ці вчителі записують свої «лекції», використовуючи відео або аудіо, і учні мають змогу слухати їх поза межами класу як домашнє завдання, а в класі вони виконують практичні завдання, тренуючи певний матеріал, і вчитель служить керівником, повторюючи, ще раз пояснюючи або уточнюючи певні моменти за потреби. Крім того, ви можете дозволити своїм учням записати вас під час пояснення нового граматичного матеріалу, тобто учні, які мають проблеми з виконанням домашніх вправ, можуть знову почути пояснення вчителя та зрозуміти його через наведені приклади.

Virtual tours. Нині більшість музеїв, коледжів, університетів, бібліотек пропонують віртуальні тури онлайн із детальним описом усіх куточків та історичних реалій, даючи змогу потенційним студентам та відвідувачам ознайомитися з історією та сьогоденням життя навчального закладу, кампусу, залів, експозицій. Звичайно, технічно ця технологія не є виключно класною або урочною, проте розвиток усно-мовленнєвих вмінь, особливо монологічних, більше представлений саме на уроці. Ця технологія може використовуватися при вивченні таких тем, як, наприклад, “My Dwelling Place”, “My School”, “My Native Town”, “Higher Education” тощо.

Наприклад: **Task 1.** *Take a series of snapshots of your room, different corners of the flat and present them in the class describing the place you dwell in, the objects in the apartment and the activities you do in different rooms.*

Task 2. *Search in the Internet the higher educational establishment you would like to study at in future. Make the pictures or download the video, if available, and present it to your classmates:*

a) *describe the place, accommodation and facilities they offer;*

b) *ground the ideas why you would like to enter this particular university/ college;*

c) *comment on the courses they suggest, define the ones you would like to take up and explain your choice;*

d) *discuss your preferences with the class and find those who share your ideas.*

e) *Debate on the strong and weak points of your friends' choices.*

Debate on the strong and weak points of your friends' choices.

По закінченні презентацій учитель може організувати загальне або групове обговорення стосовно речей, на які слід звертати увагу при виборі подальшого місця навчання, подання документів, труднощів, які можуть проявитися в процесі вибору коледжу/університету та знайти можливі шляхи їх подолання. Наприклад:

Task 3. a) *Make up a list of things to be taken into consideration while applying to a college/university. Share them with your classmates.*

b) *Discuss the ideas and come up with 5 top things which may become the most problematic;*

c) *Discuss the possible solutions to the problems which may occur.*

d) *Your friend is intended to rent a room not far from the college/university. Make up a dialogue describing him all the benefits of living in a campus and convince him to change his mind.*

Task 4. Наприкінці вивчення теми “My School” як проектну роботу можна дати учням таке завдання:

a) *Team up. Choose one floor of your school building and take the pictures of each classroom or room there (a library, a canteen, an Assembly Hall, a gym, laboratories, etc). One group of students may take the snapshots of what is outside.*

b) *Make a collage of the pictures or present it via the computer/ multimedia projector or Interactive Whiteboard;*

c) *Describe each place, people involved and activities to be done there;*

d) *Send the pictures of the school via Viber or WhatsApp, for example, and ask one person from another team to describe the particular place.*

Task 5. *Take snapshots of street signs, menus, advertisements or other examples of written English that you see around. Spot the misuse of apostrophes ('s), incorrect translation or noticing incorrect spelling etc. Present them to the class with the appropriate explanation of your picturing it.*

Це завдання, безперечно, не є завданням на один день, його треба запропонувати, не обмежуючись часовими рамками. Воно може бути не тільки цікавим, але й показати знання учнів, оскільки виявлення помилок є доброю ознакою, що демонструє гарну сформованість знань мови, що вивчається.

Task 6. При вивченні теми “My Native Town”, наприклад, вчитель може запропонувати завдання:

a) take pictures with your phone of important intersections/ landmarks in town. Ask the others to identify them. Name the exact intersection or landmarks and tell about them;

b) take the snapshots of your favourite café/pizzeria/shop/place. Tell about them describing the places, the atmosphere there, why you like to come there;

c) pair up and exchange the pictures of your favourite interactions of the town or places you like to visit. Make up a dialogue with your partner discussing the places, asking what attracts him/her there, asking to describe them.

Ще один приклад використання камери смартфона можна представити при вивченні теми “My Daily Routine”.

Task 7. Create a personal visual story about your daily routine. You can take a series of snapshots of moments in your day – for example, the alarm clock, a toothbrush, a cup of coffee, your walk to school, being at school, afterschool activities, going to bed etc. Describe the actions to the class.

Task 8 a) Take pictures of your face/selfies expressing different emotions (pleasure, frustration, disappointment, happiness, anxiety etc) and present them to the class. Let other students guess which part of a day and which activities you represent. The other students should tell about your working day and emotions you feel during the day. (The background of the picture may serve as a prompt.)

b) Take a series of snapshots/ selfies of moments during your day. Choose any person from your group and send him these snapshots via any application available (Viber, Messenger, WhatsApp, etc). The other student should tell about your daily routine describing the places, activities, time not naming you. The rest of the group is to guess whose day it is.

Крім того, на початку кожного тижня або семестру вчитель, як правило, запитує учнів, як вони провели свої вихідні, свята або літні/зимові канікули. Зробивши знімки на камеру своїх мобільних телефонів та презентуючи їх у класі, учні візуалізують свої розповіді, що значно покращує розуміння їх описів та полегшує власне мовлення. Таким чином, як бачимо, використання камери смартфонів сприяє забезпеченню монологічного та групового висловлювань учнів, сприяє розвитку їхнього критичного мислення, підвищує інтерес та мотивацію до вивчення ІМ у ЗНЗ.

Ще одним ефективним способом використання смартфонів для розвитку іншомовних комунікативних вмінь школярів є **функція запису** мобільних пристроїв. Пропонуємо кілька прикладів вправ із використанням цієї функції.

Task 1. Record yourself speaking English and share the recordings with your friends/groupmates who can offer feedback.

Це завдання служить гарною можливістю практикуватися у вимові та граматиці.

Task 2. Record conversations with native speakers on a range of topics and integrate them into the project works at the end of the topic.

Task 3. a) Record sound sequences or pieces of music. Suggest the rest of the group guessing about your mood, plans. b) Let other students ask you the questions about your current state of mind and reasons for that/ plans/past events.

Task 4. During the weekend/holidays record the sound/noise sequences (e.g. birds' singing, traffic, shower, music, some pieces of conversations, noises on a farm) and demonstrate them to the groupmates.

a) They should guess and tell how and where you spent your weekend and what you were doing.

b) Your groupmates can ask you the questions for the detailed information.

Playback. Як зворотний зв'язок (feedback), само- і взаємоаналіз усного мовлення учнів вчитель може записувати їх мовлення на телефон. Наведемо кілька прикладів:

Task 1. Use your phone to record another student speaking on a topic or record a role-play/dialogue/conversation between two students. Then, play the recording and see if the students can correct their own mistakes. Play back a second time to show them the mistakes (in case they didn't catch some).

Таким чином вчитель здійснює негайний зворотний зв'язок і самокорекцію (чи взаємокорекцію у разі, коли інший учень отримує завдання виправляти помилки).

Task 2. a) Film your students with your cell phone. They may be participating in a role play or discussion. Save this video till the last class at the end of the semester or a year. b) Give them a similar role play or ask the very same discussion topic. c) Ask them if they can tell the difference and see how much they've progressed or advanced! (Інтерактивні технології навчання, 2017: 71).

Висновки. Таким чином, підсумовуючи зазначене, залучаючи смартфони до процесу формування та розвитку іншомовних комунікативних вмінь учнів ЗНЗ і базуючись, при цьому на загальноприйнятих стандартах, узгодженнях та технологіях, на нашу думку, можна говорити про доцільність та ефективність такого гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що забезпечує широкий доступ для отримання необхідних знань та мобільність навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента. Учитель. 2004. № 3. С. 78.
2. Інтерактивні технології навчання іноземної мови як засіб реалізації завдань нової української школи: Навчально-методичний посібник / Калінін В. О., Калініна Л. В., М'яновська Т. М., Прокопчук Н. Р. За заг. ред. Л. В. Калініної. Житомир: Вид-во Видавництва ФОП Кирилюк І. В., 2017.
3. На smart, внимание, марш! URL: <http://izvestia.ru/news/545064>.

REFERENCES

1. Aleksejeva L. N. Innovatsionnyje tehnologiji kak resurs eksperimenta. Uchitel'. 2004. № 3. S. 78 [in Russian]
2. Interaktyvni tehnologiji navchannja inozemnoji movy jak zasib realizatsiji zavdan novoji ukrajins'koji shkoly: Navchal'no-metodychnyj posibnyk / Kalinin V. O., Kalinina L. V., Mjanovska T. M., Prokopchuk N. R. za zag. red. L. V. Kalininoji. Zhytomyr: Vyd-vo Vydavnytstvo FOP Kyryljuk I. V., 2017, S. 67.
3. Na smart, vnimanije, marsh! URL: <http://izvestia.ru/news/545064>.

Статтю подано до редакції 08.05.2018 р.